

אמת המים העליונה

The Upper Aqueduct

נ.צ.: 17045.12778 ועוד
גוש: 30128/38, 30289 ועוד
הכרזת האתר: י-4224 עמ' 23.6.94 3849
IAA: 6052/0
רחוב: דרך חברון, ימין משה
תאור כללי: קטע מאמת מים.
הקשר סביבתי: אתר בשצ"פ בלב המרקם האורבני.

שמות אחרים: אין

יעוד המקום: מונומנט עם פיתוח סביבתי בצד הדרך.
בעלות: ?
מפעיל המקום: אין
שימוש כיום: שטח לא מפותח.

גודל: משתנה
חפירות: ביליג י', וויס ד'.
ניצפות: בינונית/גבוהה.
תיצפות: נמוכה.

תאור הממצא/ים:
אמת המים העליונה, הינה אחת משתי אמות שהובילו מים מהר חברון לירושלים. אמה זו הוקמה, ככל הנראה, לשם הובלת מים לאזור בריכת המגדלים/המצודה, יעד גבוה יותר מהר הבית (יעדה של האמה התחתונה). מהלכה של האמה מלווה בד"כ את קו פרשת המים הארצית. על מכשולים טופוגרפיים התגברו בוני האמה בעזרת בניית גשרים והתקנת סיפונים (ע"פ חוק כלים שלובים). בשטחה של ירושלים (כיום), ניתן להבחין בשרידי האמה בצידי דרך חברון. קטעים נוספים מצויים סמוך ל"מזרקה האריות" וממערב לתחנת ימין משה. משם המשיכה האמה לכיוון בריכת ממילא ולשער יפו, או ישירות לאזור השער.

האמה נבנתה על גבי יסוד מוצק ורחב. וטויחה מבפנים ומבחוץ. חתך האמה צורתו צורת האות U. ממערב לדרך חברון: שרידי האמה החצובים בסלע וטוחים מפנים בטיח אטים למים. במרחקים קצובים הותקנו מרזבים לניקוז המים שהצטברו מאחורי האמה, דרך קיר היסוד אל המדרון.

אמת המים סמוך לדרך חברון (ממזרח).

תקופות: הורדוסית, רומית, עות'מאנית
רמת השתמרות: טובה.
ממצא מיוחד:
פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 2, 3, 4, 5

מידע נוסף:

יחס אתר-סביבה:

האתר סמוך מאוד לכביש 'דרך חברון', אך ממוקם בצד שטח פתוח לא מפותח במורדות קיבוץ רמת רחל. לא קיים כל פיתוח נוף בצד האמה, לצורך ביקור מוסדר באתר, וכן לא קיים כל שילוט המפנה את תשומת הלב לאתר.

שרידי האמה בצד מגרש המכונניות (מערבית לדרך חברון) סמוכים לגדר של מבנה ציבור ו"נעלמים" בשטח.

נגישות: גבוהה/בינונית. (יש לחנות בצד כביש סואן).

שימור:

מצב השתמרות: שרידי האמה הבנויה: טוב. באתר בוצעו עבודות שימור שכללו: שימור וייצוב מסד האמה, השלמת אבנים, שחזור קטעי קיר האמה, חיזוק שולי טיח ופירוק בטונים. שרידי האמה החצובה (מערבית לכביש): גרוע. האתר מוזנח ונטוש. ניכרים סימני פגיעה וקבורה תחת פסולת.

טכנולוגיות: קיר בנוי מאבני גיר וצור מהוקצעות, עם מילוי 'דבש' בפנים הקיר. התעלה עצמה בנויה מחומר מילוי על בסיס סיד וחרסים שבורים, טוחה בטיח הידראולי על בסיס סיד בשילוב אבקת חרסים.

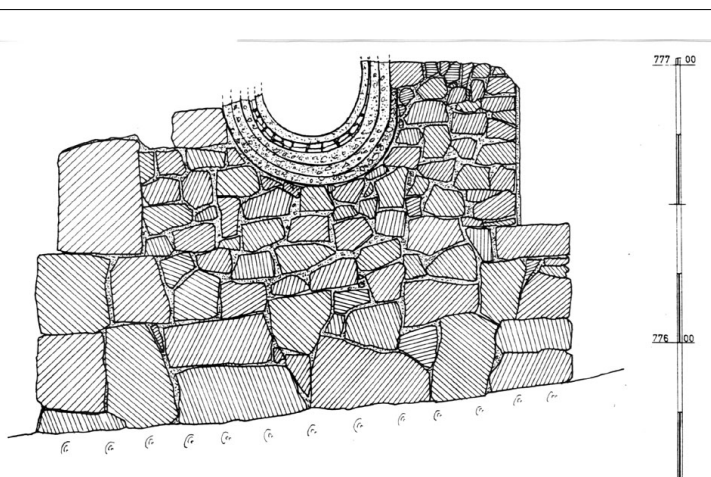
מסקנות:

☐	ערך ארכיאולוגי מיוחד
☒	ערך היסטורי
☐	ערך דתי-תרבותי
☒	ערך אדריכלי/טכני
☒	מייצג תקופה
☐	ערך נופי
☒	נדירות
☒	רמת השתמרות
☐	מקבץ
☒	פגיעות

לאתר ערך רב מהבחינה ההיסטורית כשריד של מערכות המים לירושלים בימי בית שני. 1. באתר בוצעו עבודות שימור מקיפות, אולם יש לדאוג גם לתחזוקה קבועה של האתר. 2. על האתר להשתלב תכנונית ונופית במסגרת הפיתוח העתידי של השטח הפתוח הסמוך לו ממזרח. יש להבטיח בכל מקרה שטח פתוח נרחב ממזרח לאמה. 3. יש להסדיר מערכת תנועה הכוללת אפשרות חניה ליד האתר, וכן שטח התכנסות בסמוך. 4. על מערך השילוט וההמחשה לשלב אתר זה כחלק ממערכת שלמה של שרידי אמות המים. מערכת שתיצור, תאפשר ותגבה ביקור "מדלג" לאורך שרידי האמות. **היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה:** שרידי האמה הזו הם חלק ממכלול של שרידי האמות, העליונה והתחתונה, לירושלים. השרידים ברח' דרך חברון סמוכים לכנסיית קתיסמה (110) **ייתכנות תיירותית:** בינונית, כחלק מתיירות "נושאית" בירושלים.

ביבליוגרפיה:

סקר ירושלים [106] אתר 93. (המשכו: אתר 66) תיק שימור מס. 45, תחום שימור, רע"ת.

חתך, מתוך: תיק שימור מס. 45, תחום שימור, רע"ת.

ממלא הנתונים:

תאריך עדכון: קיץ 2003
שחר פוני - אדריכל
יוחנן (גיון) זליגמן - ארכיאולוג

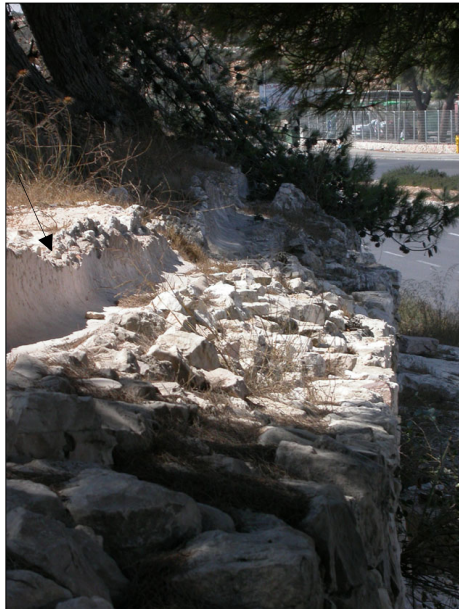
אמת המים העליונה The Upper Aqueduct

האמה וסביבתה הקרובה.

האמה והמשכה הלא-משוחזר, מבט לכיוון דרום.

שרידי טיח, האמה הבנויה

האמה החצובה, מערבית לדרך חברון.

שרידי טיח באמה החצובה.

קטע מהאמה ברח' ממילא. מתוך: ח"א 107